

Cigány, roma nők a siker útján

Boros Julianna – Pápai Boglárka

Pécsi Tudományegyetem

boros.julianna@pte.hu ; papaiboglarka@gmail.com

Az előadás témája:

Előadásunkban célja 20 cigány, roma származású nő élettörténeteik narratíváik elemzése. Az önvallomások keretében, a válaszadó cigány, roma nők életeseményeik, értékeik, elveik és jövőképük bemutatására vállalkoznak. **Diverse Youth Network** „Lépj cigányútra!” c. programjának keretében új kezdeményezésként „önvallomás kötetek” elkészítésére vállalkoztunk. A kötetek (2 db) missziója cigány, roma nők, mintaadók, példaképek számára lehetőséget teremteni élettörténetük szubjektív bemutatására, szerepvállalásra, küzdelmeik és sikereik reprezentálására főként a következő generáció számára, akik napjainkban cigány, roma közösségek tagjai, fiatal cigány, roma lányok és asszonyok. Úgy gondoljuk, hogy a cigány, roma közösségek fiataljainak szükségük van mintaadókra, példaképekre, akik új utakat mutatnak számukra az iskolába és a munka világába.

Értelmezési keret:

1. Bikulturális szocializáció (Adler, 1975; Forray és Hegedűs, 1999)
2. Akkulturáció (additív) (Yinger, 1976,1994, Gyurgyík, 2003, Kozma, 2003; Híves-Varga, 2015)
3. Integráció, asszimiláció (Forray és Hegedűs, 1990; Szuhay, 1990; Gyurgyík, 2003)
4. Interpretáció, önreprezentáció (Kovács, 2006; Bakó és Tóth, 2008, Kóczé, 2010; Berek, 2010; Balatonyi, 2015, Müllner, 2015)

A kutatás célja: cigány, roma nők narratíváiban az önreprezentáció megjelenésének vizsgálata, beazonosítani azokat az értékeket és életeseményeket, melyeket a válaszadók narratíváiban megjelennek.

A kutatás módszertana: narratív elbeszélések, szövegek elemzése. 20 cigány, roma származású nő élettörténetének elemzésének bemutatása. Az önvallomások, narratívák elemzése során a válaszadó cigány, roma nők társadalmi státusz, reprezentációiknak kérdéseivel, életeseményeiknek, értékeiknek, elveiknek és jövőképüknek megismerésével, összegzésével foglalkozunk.

Kutatói kérdések:

- Milyen mértékben érvényesül a bikulturális szocializáció elmélete a tanulás mint érték dimenziójában?
- Vannak e elbeszélések az akkulturációval és elsősorban az additív akkulturációval kapcsolatban?
- Mennyiben jelennek meg asszimilációs vagy integrációs törekvések az életeseményekben?
- Milyen tényezőket emelnek ki önreprezentációjukban, narratíváikban a cigány, roma nők?

„Tapasztaltam, hogy a szakmai sikerekre az emberek irigyek. Kevés az az ember, aki tud örülni a másoknak és nem rivalizál. Mindenki szereti magát valakinek érezni, és az identitás működésének része, hogy másokhoz viszonyítva határozzuk meg magunkat. Az emberek többsége nem szereti azt látni, ha valaki jobb és sikeresebb nála, miközben ez mindenkinek egyéni mérce. Nekem is más a siker, és xy-nak is. Amit nem látnak az emberek, hogy a siker mögött van kudarc is. Igyekszem magamat olyan emberekkel körül venni, akik úgy szeretnek ahogy vagyok. Az elismerés viszont fontos, de nem mindenkitől. Szakmában az elismerés mit jelent neked? Nem díjakat, és nem vezetői posztot. Nekem a siker azt jelenti, hogy tudom, hogy a kollégák kíváncsiak a véleményemre, illetve, hogy egyéni készség fejlesztés során jobb emberré válnak az egyének.”

„Én azt képviselem és szeretném a legjobb tudásom szerint átadni az embereknek, amit én tanultam a szüleimtől. Apukámtól a kitartást, pozitív hozzáállást, reális rálátást a dolgokra, a csapatmunka fontosságát, anyukámtól az empátiát, a család és az emberek önzetlen szeretetét, az összetartás fontosságát. Ezeknek az ötvözetét próbálom én is közvetíteni az emberek felé.”

Konklúzió

1. **Bikulturális szocializáció – az oktatás intézményes és a családi értékeknek közös halmaza: tudás, tanulás fontos!**
2. **Az additív akkulturációra leginkább a pedagógus hivatást választóknál lehet találni elbeszéléseket, ahol egyértelműen utalnak a családi értékekre, a cigány identitásra, s az ezekből eredő plusz tudásokra, melyek átadására törekednek.**
3. **Asszimilációs és integrációs törekvések leírásra kerülnek, melyek között a munkahelyen való elismertség szerepe hangsúlyos. A cigány közösségeknek való elismerést, a magasabb iskolai végzettség mellett, az anya szerep, a gyermekvállalás mutatja.**

EREDMÉNYEK

Boldogulás tényezői, önreprezentáció a narratívákban

1. Szülői minta: tanulás, tudás, iskola, munka dimenzióiban – „lifelong learning” szemlélet
2. Családi kapcsolati háló: „mozaik családok”, egyszülős családok, „anya helyett nagymama”
3. Testvérek szerepe az önreprezentációban „a nővérem mindig okosabb volt, jobban tanult, én nem szerettem iskolába járni”
4. Kortársak ritkán szerepelnek a narratívákban
5. Pályaválasztás: egyenes és „göröngyös” utak – példaképek, mintaadók meghatározó szerepe (mediátorok, transzlektorok)
6. Foglalkozás: „első munkahely”
7. Értékek: anyai szerep, egészség, hit, szakmai elismertség, siker

„A szüleim nélkül nem ment volna, akik mertek nagyot álmodni, és elköltöztek egy magyar faluba, ahol felépítettek egy olyan életet, amit a többségi társadalom is elfogadott, támogatott.”

„A tanulás folyamatos dolog, ami életem végéig el fog kísérni. Szüleimnek érték volt, nekem is az lett. Ezért tartozok nekik leginkább köszönettel!,”

„A sikereimhez kellett a szorgalmam, kitartásom, tudásszomjam, és sok alázat, alkalmazkodási képesség, jó kommunikáció, pontos önismeret és a fejlődésre való készség. Így hogy végig tekintettem a múltamon, eredményeimen, sikeresnek érzem magamat. Elégedett is vagyok, de mindig van hová fokozni, tartani. Célok mindig kellene, hiszen annak elérése adja meg a napi rutint, motivációt. Voltak mély pontjai az életemnek, életünknek.”

„Az nem volt kérdés, hogy tovább tanulok-e, hisz a szüleim már akkor nagyon fontosnak tartották, hogy tanult emberré váljunk. Apukám mindig azt mondta, hogy az életben bármit elvehetnek tőlünk, de a megszerzett tudást, azt soha. Mindig is felnéztem és hallgattam a szüleimre, úgyhogy fel sem merült, hogy nem tanulok tovább. Így utólag is nagyon hálás vagyok ezért az előrelátásért.”

2009-ben hívtak át a jánoshalmi iskolába, ahol egyre több a szegény és roma tanuló, és szerettek volna egy, a gyerekek nyelvén értő munkatársat. Elfogadtam a kihívást és egyből osztályfőnöke lehettem az egyik első osztálynak, ők az elmúlt tanévben ballagtak. Amikor idekerültem, egyedüli roma pedagógusként, úgy kezeltek, mintha ufó lennék, még nem tudták, hogy mit kezdjenek velem. Próbáltam megértetni a kollégáimmal az én szemléletemet, például, hogy lehet, hogy az a gyerek, akitől elvárják a tökéletes házi feladatot, otthon még nemhogy asztala, de még villanyuk sincs.

Én azt képviselem és szeretném a legjobb tudásom szerint átadni az embereknek, amit én tanultam a szüleimtől. Apukámtól a kitartást, pozitív hozzáállást, reális rálátást a dolgokra, a csapatmunka fontosságát, anyukámtól az empátiát, a család és az emberek önzetlen szeretetét, az összetartás fontosságát. Ezeknek az ötvözetét próbálom én is közvetíteni az emberek felé.

„Az ideális társ alapvető értékrendje legyen hasonló az enyémmel, ha ott rendben van minden, akkor lehet hosszútávra építkezni.”